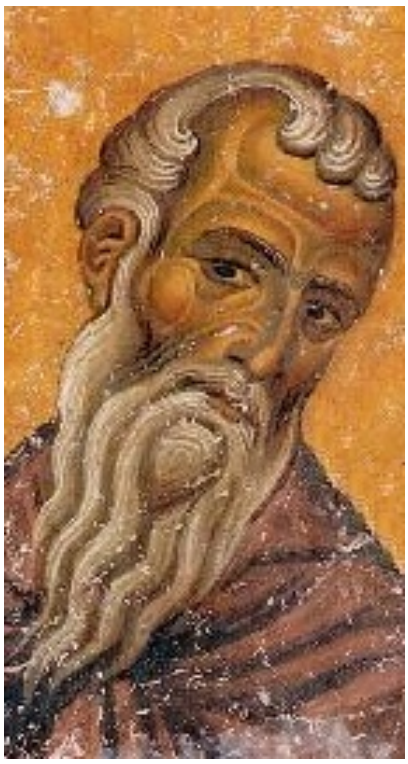
27.09.2015 г. / 15:14:50

Вяра

03.11 по еретическия, †21 октомври по православния календар - Св. преподобни Иларион Велики. Свв. мъченици Дасий, Гаий и Зотик

Житие на преподобния наш отец Иларион Велики († 371-372 гг.)

Свети преподобни Иларион Велики. Фрагмент от стара стенопис. Патмос, Гърция

Преподобният Иларион се родил през 291 година в селището Тават в Палестина, близо до град Газа. Родителите му били елини. Изпратен в Александрия на обучение в науките, той не само че скоро овладял тази ученост, към която се стремяли елините, но се запознал добре и с духовната премъдрост. Като повярвал в нашия Господ Иисус Христос, той

приел свето кръщение и по време на честите си посещения в храма внимавал в думите на Божествената служба. Привиквайки към добри нрави и горейки в сърцето си от любов към Бога, той започнал да размисля как би могъл да Му угоди. Като чул за свети Антоний Велики, славата за добродетелния живот на когото в това време се разпространявала навсякъде, Иларион побързал да отиде при светеца, изпълнен с усърдно желание да го види. Като дошъл до мястото на пребиваването му в пустинята, той видял светлосияйното му лице и чул сладостните му беседи, посочващи му пътя към съвършенство. Той живял известно време при свети Антоний, като привиквал към неговия равноангелен живот, усърдните и чести молитви, ръкоделието и непрестанния труд, поста и въздържанието, любовта към ближните, нестяжението и към другите подвизи на монашеското житие*.

**Преподобни Иларион дошъл при Антоний Велики през 306 г., когато бил на 15 години, и станал един от първите му ученици по време и по дух, въпреки че останал при него само около два месеца - б.р.*

При преподобния Антоний се стичали множество хора: едни, за да се изцерят от недъзите си, други - за да получат благословение от него, трети - за да послушат боговдъхновените му и душеполезни беседи. Като не намерил по този начин пълно уединение и безмълвие, Иларион не пожелал да остане тук, но решил да потърси такова място, където би могъл да пребивава насаме с Бога, вън от всеки шум и суета. Като получил благословение от преподобни Антоний, той се върнал в отечеството си и, като не намерил родителите си между живите, разделил имуществото си на две части: едната дал на сродниците си, другата - на бедните, а за себе си не оставил нищо, “считайки всичко за смет” и отричайки се от целия свят и от самия себе си, за да получи възможност да стане Христов ученик и подражател на Неговата нищета.

Като се освободил по такъв начин от суетни грижи, Иларион отишъл в пустинята, която се намирала на седем версти от Маюма Газска и се поселил там между морето и езерото. В тази пустиня живеели разбойници и някои познати го съветвали да се махне оттам, за да не би да попадне в ръцете им и да бъде убит. Но преподобният не се боял от телесната смърт, а желаел да се избави само от духовната смърт.

- Трябва да се избягват разбойниците, убиващи душата, а от убиващите тялото не се боя - казал той, - “Господ е моя светлина и мое спасение: от кого ще се боя? Господ е крепост на моя живот, от кого ще се плаша?”

И преподобният започнал да живее там в непрестанна молитва и пост. За храна приемал не повече от петнадесет смокини на ден, и то след залез слънце, а облеклото му се състояло от власеница** и къса кожена мантия, дадена му от преподобния Антоний.

***Власеница - твърда дреха от конски косми, която аскетите носели директно върху тялото си - б.р.*

Ненавистникът на всяко добро - дяволът, като видял как младият монах го побеждава, повдигнал бран срещу него. Като желаел да победи духовния воин с плътска похот, той започнал да разпалва младото му тяло и да смущава ума му с нечисти помисли. Като усетил нечистата змия, стремяща се да го уязви с жилото на греха, Иларион я посрамил с още по-голямо умъртвяване на тялото и победил врага, като се въоръжил с прилежна молитва към Бога. Той прибавял пост към поста и труд към трудовете, без да вкусва храна по три, а понякога и по четири дни, изнурявал тялото си с работа - ту копаел земята, ту плетял кошници, и повтарял в себе си словата на апостола: “който не иска да се труди, не бива и да яде”. А нечистите помисли изгонвал от сърцето си, като се удрял в гърдите, подобно на митаря и като въздишал от дълбочината

на сърцето си. Иларион наричал плътта си магаре и беседвал с нея така:

- Ще те укротя, магаре; ще те храня не с ечемик, а с плява, ще те уморя от глад и жажда, ще те обременя с тежък товар, така че да мислиш повече за храна, отколкото за нечистота.

Той привел в изпълнение тези думи, обърнати към тялото му, и до такава степен го изнурил, че от него останали само кости, покрити с кожа.

А дяволът, като видял, че с тази бран не постигнал нищо и не само че не победил светеца, но и сам претърпял поражение, замислил да го изплаши с призраци и привидения. Веднъж през нощта, докато стоял на молитва, свети Иларион чул плач на деца, ридание на жени, рев на лъвове и гласове на други диви зверове и животни, шум и бъркотия като че ли от голяма битка. Бесът нарочно довел полк свои другари, които закрещяли с различни гласове, за да изплашат светеца с техния вой и да избяга, като напусне пустинята. Но като разбрал, че това са само ужаси, причинявани от бесовете, светецът се осенил с кръстното знамение, въоръжил се с щита на вярата и като паднал на колене, възнесъл към Бога усърдна молитва да му подаде помощ свише. Така свети Иларион обезсилил нападналия го враг. Но веднага щом се приповдигнал малко, и пожелал да види с очите си това, което чувал с ушите си (а нощта била лунна и много светла), към него с огромен шум се устремила грамадна колесница с ужасни и свирепи коне.

- Господи Иисусе Христе, помогни ми! - възкликнал светецът, и в същия миг земята се разтворила и погълнала цялата бесовска сила. А Иларион запял, като че ли празнувал победа над фараона:

“- Коня и ездача му хвърли в морето ... Ти простря десницата

Си: земята ги погълна.” “Едни - с колесници, други с коне, а ние с името на Господа, нашия Бог, се хвалим; те се поколебаха и паднаха, а ние станахме и стоим прави.”

Но победеният враг не преставал да възстава и да се опълчва срещу светеца, като го изкушавал по различни други начини: когато Иларион почивал, редом с него като че ли лягали безсрамно гаврещи се с него голи жени; когато бил гладен или жаден, бесовете му показвали различни сладки ястия и напитки; когато се молел, понякога се появявал вълк и виел, стоейки пред него, а понякога скачала лисица или се сражавали воини и един от тях, смъртно ранен, падал в нозете на светеца и го молел да го погребе.

Веднъж, докато стоял на молитва, Иларион задрямал и умът му, победен от естествена немощ, помислил за нещо странично. В същия миг един бяс, подобно на воин, скочил върху раменете му и като го удрял с крака по ребрата и с бич по рамената и по шията, казал:

- Бягай, бягай, защо спиш! - и, смеейки се, попитал:

- Не искаш ли ечемик?

А светецът не обръщал внимание на всички тези дяволски козни и ги прогонвал от себе си, като се въоръжавал с кръстното знамение.

Той си устроил мъничка килийка, по подобие на гроб, така че тя едва го побирала и живеел в нея, подвизавайки се в борбата срещу невидимите духове. Веднъж през нощта банда разбойници намислили да го нападнат, понеже се надявали да намерят нещо при него, и цяла нощ го търсили, но без успех. Като го намерили на следващата сутрин и като видяли, че при него няма нищо, те попитали светеца:

- Какво би направил, ако те нападнат разбойници?

- Голият не се бои от грабеж - отвърнал им той.

- Но те биха могли да те убият - казали отново те.

- Не се боя от разбойници, защото винаги съм готов за смъртта - отговорил Иларион.

Изумени от такова мъжество и вяра, разбойниците му признали, че цяла нощ го търсили, но не могли да го намерят. След това те си тръгнали, като дали обет да изправят живота си.

След като преподобни Иларион прекарал много години в тази пустиня, слухът за светостта на неговия живот се разнесла из цяла Палестина и при него започнали да се стичат хора, търсещи помощ от светите му молитви***.

*** *Това се случва след 22 години на неговите пустинни подвизи, започващи през 328 г. - б.р.*

Първо дошла една жена от Елевтеропол****, която прекарала петнадесет години в съпружество и все още била бездетна. Търпяла от мъжа си постоянни укори и обиди заради безплодието, тя дръзнала да прибегне към светеца и да падне в нозете му.

**** *Елевтеропол е бил град в Южна Палестина, на пътя между Йерусалим и Газа. В момента там има село, близо до което се намират руините на древния град*

Иларион, като я видял, се отвърнал. Тогава тя започнала със сълзи да го моли:

- Рабе Божий, защо се отвръщаш от мен, след като се намирам в печал? Защо бягаш от мен, след като те умолявам с ридания? Погледни не жената, а болката на сърцето и сълзите ѝ! Умилостиви се над мен, угодниче Христов! Спомни си, че Спасителят почете нашия пол, като се облече от него с

човешка плът; спомни си, че и самият ти си роден от жена. Затова не лишавай от помощта си мен, която прибягвам към теб и очаквам от твоите молитви развързване на моето безплодие, заради което мъжът ми постоянно ме укорява и ме оскърбява.

Тези думи склонили свети Иларион към милост: той издигнал очите си към небето и се помолил за нея. След това наредил да се върне у дома си и рекъл:

- Върви с непоколебима надежда и Господ ще изпълни молбата ти.

Жената се върнала у дома с радост и с вяра в думите на светеца. А Бог чул молитвата на Своя раб и скоро жената, съгласно пророчеството на Иларион, заченала и родила син. На следващата година тя отишла при него с младенеца на ръце и казала:

- Ето плода на твоите свети молитви, угодниче Божий; благослови сина, когото ти ми измоли от Бога.

Светецът благословил младенеца и майката и ги отпуснал с мир. Жената си тръгнала, като хвалела Господа и прославяла по цялата страна Неговия угодник.

След това при него се явила друга жена, на име Аристенета, християнка, съпруга на велможата Елпидий. Тримата сина, като се заразили при една смъртоносна епидемия, за един ден били покосени от тежка болест, от която никакви лекари не можели да ги излекуват и те били близо до смъртта. Като чула за свети Иларион пустинника, тази жена дошла при него заедно със своите робини и евнуси и с плач паднала в нозете му.

- Заклевам те в нашия Господ Иисус Христос и в честния Му кръст - казала тя, - ела в Газа и изцери от болестта тримата ми

умиращи сина, за да се прослави и в езическия град името Господне и да се посрами лъжливият газски бог Марнас*****, почитан от неверните.

***** *Марнас бил почитан от езичниците като бог на град Газа и „господар на дъждовете“; по време на суша се извършвали тържествени религиозни процесии, за да го „умилостивят“. Храмът на Марнас в Газа е разрушен едва през 401 г. сл. Христа*

Светецът отказвал, като казвал, че никога не е излизал от пустинята и не се е приближавал не само до града, но дори и до селата. Но жената му досаждала с молби и сълзи, докато той не обещал да дойде при нея след залез слънце. Късно вечерта светецът дошъл в Газа. Едва се докоснал до болните младежи, призовавайки името на Иисуса Христа, и от тях потекла обилна пот. В същия миг те се изправили здрави на крака и, като приели храна, започнали да благодарят на Бога и да целуват светите ръце на своя лекар. Слухът преминал по цяла Газа и от този ден болни от различни недъзи започнали да идват в пустинята при преподобния Иларион и по неговите молитви получавали изцеление, в резултат на което множество езичници се обръщали към вярата в нашия Господ Иисус Христос. Мнозина пожелали да подражават на добродетелното му житие и, като напускали света, започнали да се поселват около него в пустинята. Скоро броят на учениците на преподобни Иларион се увеличил и светецът станал първият наставник на монасите в Газа и Палестина, подобно на преподобни Антоний в Египет.

Веднъж при преподобния довели една жена, която загубила зрението си на десетгодишната си възраст и без никаква полза похарчила цялото си богатство по лекари. Светецът я изцерил с плюнка, уподобявайки се в това на Господа: той плюнал на лицето и тя прогледнала, и всички прославили Бога.

Един роб, който бил кочияш на някакъв газски велможа, бил поразен от бяс, докато управлявал колесницата, целият се вцепенил, така че не можел да помръдне нито една става на тялото си и само езикът му останал свободен. Донесли този роб в пустинята при преподобния Иларион. Като го видял, светецът казал:

- Няма да се изцериш от този недъг, докато не повярваш в можещия да те изцери Христос Господ.

- Вярвам в Него, само нека ме изцери - с усърдие отговорил болният.

Като се помолил, светецът го изцерил със силата Христова и като го научил на светата вяра, му наредил да се кръсти. Така този роб се върнал у дома си свободен от робството на беса и здрав тялом и духом.

Друг младеж от околностите на Иерусалим, на име Марсит, притежавал голяма сила, така че можел да повдигне и да носи петнадесет мери пшеница и нямал нужда от магаре за превозване на товари. При тази сила в него влязъл бяс и започнал да го мъчи, гонейки го по пустините и полята. Като го заловили, околните жители завързали ръцете и краката му с железни окови и вериги и го държали заключен със здрави ключалки, като зорко го наблюдавали. Но той избягал, след като с лекота счупил оковите и ключалките на вратите, по причина на удвоената сила, бесовска и своя собствена, и пребил всички хора, които се изправили на пътя му: на едни отхапал носовете, ушите и устните, на други счупил ръцете и нозете, на трети извадил очите, четвърти, накрая, убил, като им прегризал гърлата. Много други зверства извършил той по тези места и никой не можел да го укроти. Като се събрали много хора, накрая го заловили, омотали го по цялото тяло с железни вериги и го завлекли като див вол при преподобния. Като видял бесноватия, Иларион наредил да го развържат и

той станал кротък като агне. Като се помолил усърдно за него, светецът казал на намиращия се в него бяс:

- В името на нашия Господ Иисус Христос, заповядвам ти, нечист дух, излез от този човек и се отдалечи в безводни места.

Бесът излязъл, като разтресъл и повалил на земята болния и той незабавно оздравял по благодатта на Господа и по молитвите на светеца и започнал усърдно да прославя преподобния. А той му забранил, както и на всички други присъстващи, да прави това, като казал:

- Не с нашата сила се извърши това, но по човеколюбието и благодатта на Спасителя, понесъл нашите страдания, поради неизказаната Си милост към нас, Неговите раби. Него трябва непрестанно да славим, да Му благодарим и да го величаем.

Докато той говорел това, при него довели друг мъж, на име Орион, един от богатите и знатни граждани на град Айла******.

****** *Айла е днешното единствено йорданско пристанище Акаба. Айла е бил древен най-южнен град на Палестина, който е бил разположен в края на залива Акаба на Червено море – б.р.*

В него имало легион бесове и го довели вързан с железни вериги. Като се приближил до светеца, той се изскубнал от ръцете на хората, които го довели и като пристъпил отзад, хванал преподобния и го повдигнал високо над главата си. Всички закрещяли от страх, да не би да го удари в земята и да изпотроши костите му, изсъхнали от дългия пост. А светецът се усмихнал и рекъл:

- Оставете моя противник да се побори с мен.

Като протегнал назад ръката си, той хванал бесноватия за косата, поставил го пред нозете си, вързал ръцете му и като стъпил върху краката му, казал:

- Мъчи се, легион бесовски, мъчи се!

А бесовете, които се намирали в този човек, завикали с различни гласове, дигайки шум като че ли от многобройна тълпа. Тогава светецът започнал да се моли:

- Господи Иисусе Христе! Освободи нещастния от легиона бесове, защото, както можеш да победиш един, със същата лекота можеш да победиш и много от тях.

В същия миг бесовете с гръмки вопли излезли от този човек и той оздравял, избавил се от мъките си и принесъл благодарност на Бога и на Неговия угодник за своето изцеление. След известно време той отново се върнал с жена си и с приятели с богати дарове, от благодарност за изцелението. Но светецът не ги приел и казал:

- Нима не си чул, как е пострадал Гиезий *******, приел възнаграждение от човека, изцерен от проказа? Благодатта Господня не се продава. Иди и раздай това на бедните от твоя град, а за нас, живеещите в пустинята, имуществото не е от полза.

******* *Гиезий е ученикът на пророк Елисей, който взел заплащане от сириеца Нееман. Елисей излекувал от проказа сирийския велможа, и когато Гиезий взел пари за това, пророкът поразил него и потомците му с проказата на Нееман. – б.р.*

По този начин той го отпратил обратно с даровете.

След това донесли при светеца един парализиран каменоделец от град Маюма, на име Занан, който веднага

оздравял по молитвите на преподобния.

След това от Газа била доведена една бесновата девойка. Бесът влязъл в нея поради следната причина. Един младеж се влюбил в нея и пожелал да се съедини телесно с нея; но тя му се възпротивила и не се съгласила с нечистите му пожелания. Като видял, че не ще постигне успех нито с лъстиви думи, нито със скъпи подаръци, младежът отишъл в египетския град Мемфис при влъхвите на Асклепий ******** и им разказал за болестта, уязвила сърцето му с любов към тази девица.

******** *Асклепий или Ескулап е бяс, който езичниците възприемали за гръко-римският бог на медицинската наука и изцелението. Впоследствие почитането му се разпространява в Египет – б.р.*

Като получил от тях някакви думи, написани на медна плочица, той се върнал у дома и закопал плочицата под прага на дома, в който живеела тази девица: така го научили да направи влъхвите. И веднага един бяс влязъл в девицата и до такава степен я разпалил с блудна похот, че тя започнала безсрамно да крещи, викайки младежа по име, за да задоволи страстта ѝ, да хвърля дрехите от себе си, да се разголва и да се мята по всякакъв начин, изгаряйки от огъня на блудната страст. Като видяли това, родителите ѝ разбрали, че болестта е причинена от дявола, и я повели към манастира на преподобния (по това време той вече бил събрал множество братя и бил устроил голям манастир). Докато я водели към него, бесът в нея викал и ридаел.

- По-добре ми беше в Мемфис - казал той, - когато прелъстявах хората със сънни видения, отколкото сега, когато съм изпратен тук.

А когато я довели при светеца, бесът закрещял:

- По неволя влязох в тази девица и бях изпратен в нея от моя господар. А сега жестоко се мъча и не мога да изляза, тъй като съм привързан към медната плочица и съм закопан под прага. Няма да изляза, докато не разреши вързалият ме младеж!

Светецът леко се усмихнал и казал:

- Значи, толкова е голяма силата ти, дяволе, че са те вързали с конец и насила те задържат с медна плочка? А защо не влезе във вързалия те младеж?

- В него вече се намира моят приятел, любострастният бяс - отговорил той.

Като се помолил, светецът го изгонил от девицата и дал съвет да се пази от дяволските мрежи и да избягва беседи с безсрамни младежи.

Някакъв княз, обладан от нечист дух, дошъл при светеца и получил изцерение. В знак на благодарност той донесъл на своя безвъзмезден лекар десет фунта злато и го умолявал да приеме дара. Тогава светецът му показал своя ечемичен хляб.

- Хранещите се с такъв хляб считат златото за блатна тиня - рекъл той и не приел златото, като отпратил княза здрав.

Преподобният Антоний, като чувал за Иларион и за неговите чудеса, се радвал духом и често му пишел. На онези, които идвали при него от Сирия за изцеление той казвал:

- Защо си правите труд да пътувате дълго до мен, когато имате близо до себе си моя син в Христа, Иларион, получил от Бога дар да изцерява всякакви болести.

По цяла Палестина започнали да възникват манастири с благословението на свети Иларион и всички монаси идвали при него, за да чуят поучителното му слово. И той наставлявал всички по пътя на спасението.

Веднъж братята го помолили да тръгне и да посети намножилите си с неговите молитви и благословение манастири, да ги утвърди и да им даде устав за монашески живот. Когато той се приготвил за път, при него се стекли множество братя, около три хиляди, които го следвали, като се наслаждавал на неговите пресладки поучения. Докато обикалял манастирите и посещавал братята, светецът извършил множество чудеса. Един брат, който се отличавал с гостоприемството си, имал собствено лозе, от което всяка година получавал около сто мери грозде. Той приел с любов свети Иларион и помолил братята да се отбият при него на лозето и да си наберат грозде, който колкото пожелае, тъй като гроздето вече било узряло. Всеки си набрал, колкото искал; а братята били, както казахме по-горе, около три хиляди. Като видял голямата любов на този брат, преподобният благословил лозето му и през тази година братът събрал от лозето си повече от триста мери грозде. Така благословението на преподобния увеличило плодородието на лозето заради гостоприемството на брата. А друг брат, стиснат и жесток, като видял минаващия покрай него светец с неговото духовно стадо, поставил страж пред лозето си, за да не може никой да си откъсне поне една чепка; стражът хвърлял камъни по братята, като казвал никой да не се приближава до лозето, защото е чуждо. Този брат се лишил от благословението на светеца и събрал много малко грозде, което освен това било и кисело.

Веднъж преподобният се отправил към пустинята Кадис *(намираща се в най-южната част на Палестина - б.р.)*, за да посети един ученик. По пътя се случило така, че минал през езическия град Елуса. Тук той заварил бесовски празник, на който се били събрали множество езичници от околните села, които ликували и принасяли в храма нечестиви жертви на своята богиня Афродита (*Гръцка „богиня“ (демон) на*

„любовта и красотата“. Тържествата в нейна чест били съпровождани с прояви на изключителна разпуснатост и разврат - б.р.). Като чули за приближаването на свети Иларион, те излезли да го посрещнат с жените и с децата си, тъй като до тях отдавна бил достигнал слухът, че той е велик чудотворец. Като го видяли, те наклонили главите си и закрещяли на сирийски език: “Варах! Варах!”, което означава: “Благослови, благослови!” След това те довели при него множество болни и бесновати и преподобният със силата Христова ги изцерил. Като научил езичниците да познават Единия истинен Бог, той ги привел всички към вярата Христова и напуснал града чак след като те разрушили идолския храм, разбили идолите, построили света църква и се кръстили в името Господне. Като ги утвърдил във вярата и като им преподал благословение, светецът се отправил по пътя си.

Преподобни Иларион получил от Бога такава благодат, че посредством обонянието и осезанието на предметите узнавал кой от каква страст е обладан. Веднъж един стиснат и сребролюбив брат изпратил на светеца плодове от градината си. Когато настъпила вечерта и светецът седнал на трапезата, учениците му предложили плодовете, изпратени от стиснатия брат. Като ги видял, Иларион се отвърнал:

- Махнете ги оттук - казал той, - не мога да понасям смрадта, която се носи от тези плодове.

Ученикът му, блаженият Исихий, започнал да настоява преподобният да хапне и да благослови любовта на брата.

- Не се гнуси, отче - казал той, - от приношението на брата, тъй като той с вяра ти донесе първите плодове от своето лозе.

- Нима не чувстваш - отвърнал светецът, - че от тези плодове се носи смрадта на скъперничеството?

- Как могат плодовете, освен естествения си мирис, да издават и смрадта на някоя страст? - попитал Исихий.

- Ако не вярваш на мен, дай тези плодове на воловете и наблюдавай дали ще ги ядат.

Исихий отнесъл плодовете и ги сложил в яслите пред воловете, но воловете, като помирисали, започнали неистиво да мучат и като не били в състояние да понесат смрадта, която се носела от тези плодове, се откъснали от яслите и побягнали.

По това време светецът бил вече на 63 години. Около него се били събрали твърде много братя, така че било нужно да се разшири манастирът. Многобройните грижи пречели на безмълвието на преподобния. Освен това, при него идвали множество хора, търсещи - кой изцеление, кой - благословение. Идвали и епископи, и свещеници заедно с други служители на Църквата, идвали князе и велможи от много градове и области, за да чуят словото Божие и да получат благословение. Светецът много се огорчавал, че идващите не му давали да безмълвства, и плачел, припомняйки си мълчанието на първите дни, когато бил сам в пустинята. Като го виждали постоянно скърбящ и плачещ, братята го попитали:

- Защо така скърбиш и плачеш, отче?

А той отговорил:

- Скърбя и плача за това, че отново се върнах в света и получих на земята наградата си, защото всички палестински и околни градове ме прославят, вие също ме почитате като владика и ме наричате господар на всички живеещи в манастира.

Като чули от преподобния тези думи, братята се досетили,

че той иска тайно да си тръгне от тях и започнали старателно да внимават да не би да ги напусне. Старецът скърбял по този начин в продължение на две години.

Веднъж при него дошла Аристенета, жената на епарха********* Елпидий, чиито трима умиращи сина светецът някога изцерил. Тя молела от него благословение и молитви за път, тъй като възнамерявала да отиде в Египет и да се поклони на преподобни Антоний. Като чул за Антоний, светецът въздъхнал и рекъл:

- О, да можех и аз да дойда там и да видя в плът моя свят и любим отец Антоний. Но братята насила ме задържат тук и аз не мога да отида при него.

Като помълчал малко, той горчиво заплакал:

- Ето вече втори месец - промълвил той, - откакто целият свят скърби за загубата на великия светилник, защото преподобният Антоний вече напусна тялото си.

********* *Епарх - управител на град или област*

Като чули това, жената и всички присъстващи разбрали, че му било дадено откровение от Бога за преставянето на преподобни Антоний. Аристенета се върнала у дома си, а след няколко дни дошла вестта за кончината на Антоний.

Като не понасял мълвата и хорската почит, и при това знаел, по откровение от Бога, че Той благоволи към неговото заминаване оттук, свети Иларион повикал неколцина от учениците си и им наредил да тръгнат с него. Като довели едно магаре, те покачили върху него преподобния отец, тъй като от старост той вече не можел да ходи пеш, и като го поддържали, тръгнали заедно с него. Когато останалите братя, а също и жителите на околните села и градове разбрали, че преподобният ги е напуснал, се събрали на брой десет хиляди

души и като се втурнали подир него, го настигнали. С плач паднали те пред светеца и го молели да не ги оставя.

- В Палестина след Бога имахме тебе за отец, който ни укрепваше и ни помагаше. Не ни оставяй сами, като овце без пастир.

- Чеда мои, защо съкрушавате сърцето ми? - започнал да ги увещава светецът. - Нека ви бъде известно, че аз тръгнах не без Божия воля за това. Молих се на Господа и Той ми заповяда да замина оттук, за да не видя скърбите, които ще постигнат Божията Църква, да не гледам разрушаването на светите храмове, потъпкването на олтарите и проливането на кръвта на моите чеда. Не ме задържайте, чеда мои.

Като чули, че му било открито за застрашаващо ги бедствие, те още по-усилено започнали да го молят да не ги оставя, но да им помогне в скръбта със своите молитви. Като се огорчил, светецът ударил в земята с жезъла си и рекъл:

- Няма да ям, нито ще пия, докато не ме пуснете; ако искате да ме видите мъртъв, задържайте ме.

В продължение на седем дни те задържали преподобния с молбите си и накрая, като се убедили в неизменността на намерението му, го пуснали с мир. Цялото множество народ дълго го съпровождало с плач. Като се приближили до град Ветилия *(намирал се е на юг от Газа - б.р.)*, светецът преклонил колене, помолил се заедно с всички и като ги поверил на Господа, ги пуснал да си вървят по домовете. Като избрал четиридесет братя, за които му било известно, че са в състояние да понесат труда на пътуването, като постят и вкусват по малко храна, и то само след залез слънце, той ги взел със себе си. След петдневен път светецът пристигнал в Пилусия**********.

********** *Пилусия, или Пелуза, както и споменатите по-нататък: Лихнос, Таваст, Вавилон (египетски; сега част от Кайро), Афродитопол и Брухия – всички те са градове и селища на долен (северен) Египет - б.р.*

След като посетил братята, които живеели в близката пустиня, в местност, известна под името Лихнос, той тръгнал оттам и след три дни пристигнал в град Таваст. Тук той се видял с епископ Драконтий изповедник, намиращ се на заточение, и двамата се утешили взаимно с боговдъхновена беседа. След нов път, продължил няколко дни, старецът с голям труд достигнал до Вавилон, за да посети епископ Филон изповедник *(Филон е бил епископ Киринейски. Киринея е област в североизточна Либия, на границата с Египет, на Средиземно море - б.р.)*. Цар Констанций прогонил тези двама мъже по тези места, помагайки на арианите. Като се видял с блажения Филон и като побеседвал с него, преподобният продължил пътя си и дошъл в град Афродитопол, а след това, след тридневен път из страшна и сурова пустиня, достигнал една висока планина, където било местопребиваването на преподобния Антоний.

Тук преподобният намерил двама свои ученици, Исаак и Пелусиан, които много се зарадвали, като видяли стареца. Тази местност била много красива и светецът с голямо усърдие я обходил. А Исаак и Пелусиан показали на Иларион всички места, осветени от трудовете на преподобния Антоний.

- На това място светият наш отец пееше - разказвали те, - а на това се предаваше на безмълвие; тук се молеше, а там седеше и плетеше кошници; тук имаше навик да отдъхва от трудовете, а там спеше; това лозе и тези дървета насади той, а това гумно устрои с ръцете си; този вир за поливане на градината той изкопа сам, с голям труд и като се обливаше в пот; ето лопатката, която светецът дълго време ползваше за

копаене на земята.

Това и много други неща показали те на свети Иларион. А той, като дошъл на мястото, където преподобният имал навик да отдъхва, със страх и с радост целунал леглото му и легнал на него. На върха на планината имало две каменни килии, където свети Антоний се оттеглял за безмълвие, скривайки се от натрапничеството на идващите при него посетители. Като довели тук по стъпалата стареца, учениците му показали лози и разни плодни дървета, изобилстващи от плодове, и съобщили, че свети Антоний ги насадил само преди три години.

Като отдъхнал тук с братята, преподобният отново се върнал в Афродитопол и ги пуснал, като им наредил да се върнат в Палестина в своя манастир, а при себе си оставил само двама. Той се отправил заедно с тях към намиращата се недалеч от този град пустиня, в която се поселил, и пребивавал в нея в безмълвие, пост, молитва и в подвизи, толкова велики, като че ли едва сега започвал своето монашеско житие.

След смъртта на преподобни Антоний, в течение на три години в тази местност имало бездъждие и по цялата страна върлувал глад, защото почвата изгоряла от зноя като от огън. Народът говорел, че не само хората скърбят за смъртта на преподобния, но и земята, а небето не дава дъжд. Хората и домашните животни умирали от глад и жажда. Като чули, че по тези места живее свети Иларион, ученик на Антоний, множество хора заедно с жените и децата се събрали и се отправили към него в пустинята. Като дошли, те започнали усърдно да го молят:

- Бог ни изпрати теб вместо Антоний; бъди милосърден и се помоли на Господа да изпрати по великата Си милост дъжд на нашата изсъхнала земя.

Като видял нещастието на тези хора, които загивали от глад и жажда, свети Иларион издигнал очи и ръце към небето и започнал със сълзи да се моли. И веднага завалял проливен дъжд и до насита напоил цялата земя *(Това се случило през 359 г. - б.р.)*. От този ден народът започнал да ходи при преподобния и да донася болните си. Като видял, че и тук не му дават да безмълвства, светецът пожелал да се оттегли в пустинята Оасим *(Голям либийски оазис, който се е намира на запад от Тиваидската пустиня; – древногръцка колония, която е служила и като място за изгнание - б.р.)* и, като се приготвил, се отправил на път с двамата си ученици. Като отминал Александрия, той дошъл в Брухия, където намерил познати братя, които го приели с радост. Като престоял при тях малко, той възнамерявал да тръгне отново, но братята не искали да го пуснат и го умолявали да остане с тях. Тогава той решил да замине от тях тайно през нощта, но когато учениците приготвяли магарето за него, братята разбрали за това и като дошли, легнали пред вратите:

- За нас е по-добре до умрем, като лежим при нозете ти - казали те, - отколкото толкова скоро да се лишим от теб!

- Станете, чеда мои - помолил ги преподобният, - по-полезно и за самите вас, и за мен, е да ме пуснете по-скоро защото имах откровение Божие, заповядващо ми да тръгна оттук. Затова и се старая по-скоро да се отдалеча от вас, за да не ви постигне скръб заради мен. Наистина, вие после ще разберете, че аз не напразно бързам и не желая да остана при вас.

Като чули тези думи, братята се изправили, а светецът се помолил, прегърнал ги и тръгнал. Благодатта Божия го охранявала по пътя през непроходимата пустиня.

На другия ден след заминаването му от Брухия тук пристигнали от Газа езичници с палачи и разпитвали, къде е Иларион. Като узнали, че той е заминал, те си казали един на

друг:

- Виж го ти, магьосника: узна, какво го чака от нас и избяга.

Нечестивите обитатели на Газа от самото начало завиждали на светеца, задето народът се стичал при него и престанал да се покланя на техния бог Марнас. А най-много били озлобени срещу преподобния Марнасовите жреци. Те всячески се стараели да го погубят, но не можели, тъй като всички околни градове и села много почитали светеца. А когато умрял цар Констанций и на престола се възкачил злочестивият служител на бесовете, Юлиан Отстъпник, беззаконниците счели, че това време е удобно за изпълнение на техния отдавнашен замисъл. Езичниците от град Газа отишли при нечестивия цар, наклеветили преподобни Иларион и учениците му и измолили писмен указ, заповядващ да се разрушат манастирите му близо до Газа, да се изгонят извън пределите на тази област учениците му, като предварително се набият, а самият Иларион, както и неговият помощник Исихий, да бъдат убити. Нечестивите така и постъпили: разорили манастирите и разгонили стадото Христово. А Исихий, обичан най-много от Иларион заради усърдното му послушание, с което той превъзхождал останалите ученици, се криел по пустините, бягайки от ръцете на неверните.

По това време преподобният Иларион, пазен от Бога, живеел в Оасимската пустиня. След като прекарал там почти една година, при него дошъл неговият ученик Адриан с известие, че цар Юлиан е убит и го викали в Палестина на предишното място, тъй като в Църквата отново се въдворил мир. Понеже обичал безмълвието, светецът не пожелал да се върне в Палестина, но като видял, че и в Оасимската пустиня не може да се укрие от хората, се отправил от пустинята към Либийските земи заедно със своя ученик Зиновий; а Адриян и другият ученик се върнали в Палестина.

Като дошъл в приморския град Паретон, Иларион се качил на един кораб и отплавал към Сицилия, за да избяга от човешката слава. Собственикът на кораба имал син, измъчван от нечист дух, който закрещял към него:

- Рабе Божий, Иларионе! Защо и в морето не ни даваш покой? Потърпи, докато стигнем до брега, за да не ми се налага да се хвърля оттук в бездната.

Светецът отвърнал:

- Ако Бог ти нареди да останеш в Неговото създание, остани, а ако Той те изгони, какво бих могъл да сторя, аз съм само един грешен човек.

Като чул това, бащата на болния момък заедно с всички, които били на кораба, паднал пред светеца, молейки го да помилва сина му и да изгони беса от него. Но светецът не се съгласил, като се нарекъл грешен.

- Ако ми обещаете - казал накрая той, - че няма да кажете на никого нищо за мен в страната, в която отиваме, тогава ще се помоля на моя Владика да изгони лукавия дух.

Те обещали под клетва. Тогава, като се помолил, преподобният изгонил беса от момъка и всички прославили Бога.

Когато корабът спрял до сицилианската планина Пихон, светецът дал на корабовладелеца за превоза Евангелието, преписано от него собственоръчно в дните на младостта му; той нямал какво друго да даде, защото по отношение на имуществото бил също толкова беден, колкото и богат духом. Но стопанинът на кораба не приел възнаграждение от него, макар че светецът много настоявал за това.

- Няма да взема каквото и да е от теб, тъй като самият ти си

беден и нищо не притежаваш - отвърнал стопанинът на кораба.

А светецът се радвал духом, като се виждал съвършено беден и не притежаващ нищо суетно. Като се отдалечил от брега, приблизително на двадесет поприща, той се поселил тук със своя ученик. Ученикът събирал ежедневно по един вързоп дърва, отнасял ги в близкото село и със спечелените пари купувал парче хляб, с който те двамата се нахранвали, като благодарели на Бога.

Но: “Не може се укри град, който стои навръх планина.” В църквата на свети Петър в Рим един бесноват възкликнал:

- Неотдавна в Сицилия дойде Христовият раб Иларион; никой не го познава и той мисли, че може да се укрие; но аз ще отида там и ще го посоча.

Така се и случило. Довели този човек в Сицилия. На Пихон той намерил свети Иларион, паднал пред килията му и по молитвите на преподобния получил изцеление... От този ден жителите на тази страна узнали за него. Множество хора започнали да идват при него, като търсел изцеление от болестите си и никога не се връщали обратно, без да са получили търсеното. А споменатият човек, който бил дошъл от Рим и се изцерил от беснуването, предложил на светеца богати дарове в знак на благодарност за изцелението си. Но светецът не ги приел, като казал:

- Писано е: “Даром получихте, даром давайте.” *(Матей 10:8. - С тези думи Спасителят забранява да се продава благодатта, получена от Светия Дух - б.р.).*

Докато преподобният пребивавал в Сицилия, неговият възлюбен ученик, блаженият Исихий, в продължение на три години търсил навсякъде своя любим духовен отец; той обходил много страни, планини и пустини, но не го намерил.

Бидейки след това в Пелопонес *(Най-южната част на Гърция - б.р.)*, в крайморския град Метон, той чул от един еврейски търговец, че в Сицилия се появил някакъв християнски пророк, който извършвал много чудеса.

- А как се казва и какъв е той на външен вид? - попитал Исихий.

- Не съм го виждал и не го познавам по име - отговорил евреинът, - а само съм чувал за него.

Като разбрал, че този пророк е същият, когото търси, Исихий се качил на един кораб и отплавал към Сицилия. С труд му се удало да научи нещо за светеца от спътниците, които единодушно твърдяли, че той бил извършил много чудеса и за нито едно от тях не взел даже и комат хляб. Като намерил светеца на Пихон, Исихий паднал в нозете му, като ги целувал и ги умивал със сълзи. Старецът с мъка успял да повдигне от земята плачещия от радост ученик и го утешил с душеспасителна беседа.

Като видял след известно време множеството идващи при него и прославящи го хора, старецът рекъл на учениците си Зинон и Исихий:

- Чеда, невъзможно е да останем тук; да отидем в друга страна, където никой не ни познава.

Като се приготвил, той тайно се оттеглил заедно с тях в далматинския град Епидавър *(Древен град на брега на Адриатическо море, рзрушен през VI в. - б.р.)*, където го насочил Бог, за да облагодетелства мнозина. Не успял да прекара няколко дни на едно безмълвно място близо до Епидавър, когато на жителите на страната станало известно, че при тях е пристигнал Божият угодник, който по-рано бил в Сицилия. Бог явил на хората Своя раб и го прославил. Като

чули за него един от друг, жителите се събрали и дошли при него. Като му се поклонили, те започнали да го молят да им помогне в голямата им беда: по тези места обитавал страшен змей, толкова огромен, че поглъщал хора и дори волове. Така той погубил много хора и домашни животни.

Като чул за него, светецът наредил да натрупат множество дърва и да запалят голям огън, а самият той, като преклонил колене, се помолил на Бога да помилва Своите люде и за слава на Своето свято Име да ги избави от пагубния змей. След това той започнал да призовава змея. И ето, змеят се появил, като че теглен от някаква сила на заколение. Всички гледали и се ужасили. А светецът му наредил да влезе в огъня и, като се подчинил на думите му, змеят веднага влязъл в огъня и изгорял. Тогава хората прославили Бога и принесли благодарност на свети Иларион.

От този ден мнозина започнали да прибягват към него за помощ. А старецът скърбял и размислял къде да намери такова място, в което би могъл да се укрие от хората и да пребивава в безмълвие. По това време станало голямо земетресение, от което морето силно се развълнувало и излязло от пределите си. Вълните се повдигнали толкова високо, че покрили големи планини и корабите, отнасяни от водата, останали по високите места. Жителите на разположения до морето Епидавър, като видяли тези бедствия, помислили, че започва втори потоп, и в ужас, очаквайки гибелта на цялата земя и своята неминуема смърт, гръмко ридаели. Като си спомнили за свети Иларион, всички - малки и големи, жени и деца, побързали да отидат при него и с плач го умолявали да се помоли за тях на Бога, да отвърне Той от тях Своя праведен гняв. Светецът станал и тръгнал с тях към града. Като пристигнал, той застанал между града и морето; а морето се повдигнало високо над Епидавър, изглеждало, като че се допира до облаците и вече щяло да потопи града.

Светецът начертал върху пясъка три кръста и като издигнал ръцете си към небето, започнал усърдно да умолява Човеколюбеца Бог да помилва Своето създание. Докато той се молел така, Бог явил Своето човеколюбие: по Господня заповед морето малко по малко утихнало и влязло в пределите си, земетресението престанало и ветровете утихнали. И след това в град Епидавър от поколение на поколение бащите разказвали на децата си за тази велика сила Господня и за молитвеното застъпничество на преподобни Иларион.

Междувременно свети Иларион, избягвайки хорската слава, през нощта тръгнал оттам и като намерил кораб, който се отправял към Кипър, се качил на него с учениците си. По време на плаването ги нападнали разбойници и всички, които били на кораба, много се изплашили; а Иларион ги утешавал:

- Нима разбойниците са повече, отколкото е било воинството на фараона? - рекъл той, - но Бог и него потопил в морето.

Когато морските разбойници се приближили до кораба на такова разстояние, от което може да се хвърли камък, светецът, като махнал срещу тях заплашително с ръка от кораба, казал:

- Стига ви, че доплавахте до това място.

Разбойническите кораби веднага се спряли, тъй като не били в състояние да плават по-нататък и да се приближат до кораба, на който се намирал светецът. Разбойниците хвърлили много труд, гребейки напразно и със срам се върнали, отблъснати от кораба от Божията сила.

Като пристигнал на остров Кипър *(около септември 365 г. - б.р.)*, свети Иларион се поселил на едно пустинно място близо до град Пафос (*крайбрежен град на Кипър, белязан от проповедта на апостол Павел. Тук той поразил със слепота*

магьосника Елима, който му се противопоставил (Деян. на св. ап. гл. 13.) - б.р.). Но и тук не му се удало да се укрие: самите бесове, обитаващи в хората, известили народа за неговото идване. По Божия заповед се събрали бесноватите от цялата страна, на брой до 200, мъже и жени, дошли при светеца и по неговите молитви всички се освободили от беснуването. Като прекарал тук две години, преподобният решил да се оттегли, търсейки пустинно място, където да може в безмълвие да завърши живота си. Като се отдалечил на осем стадия от морето, той намерил уединено, диво място сред високите планини. Около него растяли много плодни дървета (от плодовете на които, обаче, той нито веднъж не хапнал), годна за пиене вода се стичала от планината; тук имало и цъфнала градина, и изоставен идолски храм, в който живеели множество бесове. Това място се харесало на светеца заради извънредната му уединеност и той прекарал там пет години. Бесовете денем и нощем викали високо, желаейки да уплашат светеца и да го прогонят оттам; а той се борел с тях чрез непрестанна молитва и почивал в безмълвие, тъй като по причина на трудния достъп до него и на множеството населяващи това място бесове никой не се осмелявал да дойде при него.

Като излязъл веднъж от колибата си, старецът видял лежащ пред нея парализиран човек и попитал Исихий:

- Кой е този човек и кой го е донесъл тук?

- Това е собственикът на мястото, на което живеем - отвърнал Исихий.

Светецът се просълзил, прострял над него ръка и рекъл:

- В името на нашия Господ Иисус Христос, стани и ходи!

И парализираният в същия миг станал съвършено здрав и

започнал да ходи, като възхвалявал Бога. След това чудо всички околни жители започнали да идват при светеца, без да се страхуват повече нито от враждебните духове, нито от трудния и опасен път.

Като си спомнил за палестинските братя, преподобният изпратил блажения Исихий да ги навести и да ги приветства от негово име. А самият той започнал да мисли за заминаване, като се видял и тук почитан и обезпокояван от идващите при него хора, но чакал връщането на Исихий. В това време умрял неговият ученик, блаженият Зинон, а и на самият него дошло времето да завърши своето многотрудно земно странстване (той бил вече на 80 години).

Като предузнал своето заминаване при Бога, преподобният със собствената си ръка написал своето завещание на братята, при което оставил на Исихий светото Евангелие, написано собственоръчно и власеницата. След това той започнал да изнемогва тялом.

Когато слухът за болестта на свети Иларион достигнал до жителите на Пафос, всички благочестиви мъже веднага дошли да го навестят, а с тях дошла и една богоугодна жена, на име Констанция, чиято болна дъщеря преподобният изцерил, като я помазал с елей.

Като видял, че Господ го призовава при Себе Си, светецът започнал да моли посетителите след смъртта му, без ни най-малко да се бавят, да погребат тялото му в същата градина, в която живеел. Вече умирайки, свети Иларион рекъл, като съзерцавал с очистен ум разделянето на душата от тялото:

- Излез, душо моя, защо се боиш? Излез, защо се смущаваш? Ти служи на Христа осемдесет години и се боиш от смъртта?

С тези думи той предал духа си на Бога. Плачейки за него

като за баща и учител, присъстващите го погребали на това място, където той ги помолил.

Като се върнал от Палестина и не намерил своя наставник, блаженият Исихий ридал много дни над гроба му. Той възнамерявал да пренесе тялото му в Палестина при братята, но не можал, тъй като всички околни жители пазели тялото му, за да не би някой да отнесе от страната им това съкровище.

Тогава Исихий се престорил, че иска да се посели на това място и казал:

- Нека умра и бъда погребан тук заедно с моя отец.

Като му повярвали, хората го оставили да живее на мястото, където бил погребан свети Иларион. А Исихий, след като изминали 10 месеца, отворил гроба на преподобния и видял, че святото му тяло било като че ли току-що умряло, със светло лице и благоухаещо. Той го взел и тайно заминал за Палестина. Палестинските монаси и миряни чули за донасянето от Исихий на мощите на свети Илирион и се събрали от всички манастири и градове със свещи и кандила и като ги съпроводили с чест, ги положили в Маюма, в първия му манастир.

Не бива да се премълчава и това, което сторила споменатата Констанция. Понеже била добродетелна и имала голямо усърдие към преподобни Иларион, след смъртта му тя започнала да ходи често на гроба му, да се моли по цели нощи и да разговаря с него като с жив, като просела молитви за себе си. Когато узнала, че тялото на светеца е откраднато, от скръб паднала и умряла и показала със смъртта си каква вяра и любов имала към светеца.

Жителите на Кипър и Палестина спорели помежду си, като

се хвалели със свети Иларион. Жителите на Палестина казвали:

- При нас е тялото на свети Иларион.

- А при нас е духът му - отговаряли кипърци.

И на двете места, и в Кипър, където той бил погребан, и в Палестина, където бил пренесен, се извършвали много чудеса по неговите свети молитви и се подавали безброй изцеления за слава на Бога, Единия в Троица, на Когото да бъде и от нас чест и благодарност, и поклонение во веки. Амин.

Тропарь преподобного Илариона Великого

глас 8

Слез твоих теченьми пустыни безплодное возделал еси/ и, иже из глубины воздыханьми, во сто трудов уплодоносил еси,/ и был еси светильник вселенней,/ сияя чудесы, Иларионе, отче наш:/ моли Христа Бога спастися душам нашим.

Ин тропарь преподобного Илариона Великого

глас 8

Яко иноков утверждение, наставник же граждан пустынных,/ и чудотворец благодатию Великому Антонию подобяся,/ помощник в страстех бедствующим неотступен, Иларионе отче наш,/ моли за чтущия святую память твою.

Кондак преподобного Илариона Великого

глас 3

Яко светильника незаходимаго умнаго тя Солнца,/ сошедшеся днесь, восхваляем в песнех,/ возсиял бо еси сущим во тьме неведения,/ вся возводя к Божественней высоте, Иларионе. / Темже вопием:// радуйся, отче, всех постников

основание.

(Като незалязващ светилник и невещественo слънце, събрали се, днес те възхваляме в песни; изгрял си за стоящите в тъмнината на неведението, възвеждайки всички към Божествената висота, Иларионе; затова зовем: радвай се, отче, основа на всички постници.)

В памет на светите мъченици Дасий, Гай и Зотик († 303 г.)

Светите Дасий, Гай и Зотик, когато се намирали в Никомидия, влезли веднъж в идолското капище и разрушили жертвениците. Заради това те били подложени на различни изтезания и мъчения. Били окачени на едно дърво, при което ги стъргали с конско чесало и търкали телата им с груби платнища. Като видяли, че те презират всякакви мъчения и при това изобличават суетността на идолите и гръмогласно проповядват Христа Бога, единосъщен с Отца и Светия Дух, мъчителите им завързали камъни на шиите и ги хвърлили в морето, където светиите намерили своя покой.

ЧЕТИ-МИНЕИТЕ

{{_LINK1_}}

buditeli.info © 2017